

Інформаційна грамотність

Information literacy

Марія Федорів, НаУКМА

Що таке “інформаційна грамотність?” /

What is information literacy?

CILIP

CILIP = The Chartered Institute of Library and Information Professionals, UK, since 2002.

**Чартерний Інститут бібліотечних та інформаційних фахівців
(Дипломована інституція бібліотечних та інформаційних фахівців).
Засновано 2002 року у Великій Британії.**

Починаючи з 2017 року, офіційна назва цієї інституції:

CILIP: The library and information association

<http://www.cilip.org.uk/?page=informationliteracy>

Інформаційна грамотність

Група інформаційної грамотності **CILIP** (CILIP's Information Literacy Group) розробила ***Визначення інформаційної грамотності на 2018 р. від CILIP:***

“Information literacy is the ability to think critically and make balanced judgements about any information we find and use. It empowers us as *citizens* to develop informed views and to engage fully with society.”

Інформаційна грамотність - це вміння критично мислити та мати збалансовані судження щодо будь-якої інформації, яку ми знаходимо та використовуємо. Це дає нам змогу як громадянам підвищувати свою обізнаність і освіченість та повною мірою бути зануреними у суспільство (*пер. мій – М.Ф.*)

<http://www.cilip.org.uk/?page=informationliteracy>

П'ять ключових контекстів/ Five key contexts

Пропоноване визначення акцентує важливість та цінність **інформаційної грамотності** у п'яти ключових **контекстах**:

- **Повсякдення** (Everyday) – пошук та опрацювання будь-якої інформації в мережі Інтернет (when people find information online);
- **Громадянство** (Citizenship) – обов'язки громадянина та можливості для розуміння світу навколо нас (helping people to understand the world around us);
- **Освіта** (Education) – розвиток навичок критичного мислення на всіх етапах освіти, від школи до вищої освіти (developing critical thinking skills at all stages of education, from school to higher education);
- **Робота** (The workplace) – сприяння працевлаштуванню (Contributing to employability);
- **Здоров'я** (Health) – пошук надійних джерел інформації про здоров'я (finding reliable sources of health information)

<http://www.cilip.org.uk/?page=informationliteracy>

Що таке “інформаційна
грамотність?”
Які її принципи?

Принципи інформаційної грамотності/ Laws of Media and Information Literacy, MIL (UNESCO)

Організація ЮНЕСКО розглядає інформаційну та медійну грамотність (Laws of Media and Information Literacy, MIL) як об'єднані сфери - і позиціонує їх “як комбінацію знань та навичок, необхідних сучасному суспільству в усьому світі”:

«Громадянам важливо розуміти функції медіа та інших джерел інформації, критично оцінювати їх контент, а також приймати обґрунтовані рішення - як користувачам, так і виробникам медіаконтенту та інформації».

Відповідно, виділено і запропоновано спільні для цих сфер поняття і правила.

http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/

FIVE LAWS

OF MEDIA AND INFORMATION LITERACY (MIL)

LAW 3

Information, knowledge, and messages are not always value neutral, or always independent of biases. Any conceptualization, use and application of MIL should make this truth transparent and understandable to all citizens.

LAW 2

Every citizen is a creator of information/knowledge and has a message. They must be empowered to access new information/knowledge and to express themselves. MIL is for all - women and men equally - and a nexus of human rights.

LAW 1

Information, communication, libraries, media, technology, the Internet as well as other forms of information providers are for use in critical civic engagement and sustainable development. They are equal in stature and none is more relevant than the other or should be ever treated as such.

LAW 4

Every citizen wants to know and understand new information, knowledge and messages as well as to communicate, even if she/he is not aware, admits or expresses that he/she does. Her/his rights must however never be compromised.

LAW 5

Media and information literacy is not acquired at once. It is a lived and dynamic experience and process. It is complete when it includes knowledge, skills and attitudes, when it covers access, evaluation/assessment, use, production and communication of information, media and technology content.

“Правила MIL охоплюють **всі види ЗМІ та інші джерела інформації** - бібліотеки, архіви, музеї та інтернет, *незалежно від використовуваних технологій*. Особлива увага буде приділятися підготовці вчителів, щоб залучити їх до впровадження MIL в процес навчання, надання їм відповідних педагогічних методів, навчальних програм і ресурсів”.

http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/

Принцип 1/ Law 1

Інформація, комунікація, бібліотеки, медіа, технології, інтернет мають використовуватися суспільством **критично**. Вони **рівні за статусом**, і жодне з цих джерел не варто вважати більш значущим, ніж інші.

http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/

Принцип 2/ Law 2

Кожен громадянин є *творцем* інформації/знань.
Кожен має право на доступ до інформації/знань та право на самовираження. Медійна та інформаційна грамотність має бути **для всіх** - і для чоловіків, і для жінок, - і тісно пов'язана з правами людини.

http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/

Принцип 3/ Law 3

Інформація, знання та повідомлення не завжди є нейтральними, незалежними чи неупередженими. Будь-яка концептуалізація, використання і застосування MII повинна зробити це твердження **прозорим і зрозумілим** для всіх громадян.

http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/

Принцип 4/ Law 4

Кожен громадянин хоче **отримувати і розуміти** нову інформацію, знання і повідомлення та **мати можливість на спілкування з іншими**, навіть якщо він не висловлює це прагнення. Їх права на це ніколи не мають порушуватися.

http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/

Принцип 5/ Law 5

Медійна та **інформаційна грамотність** не набувається одномоментно. Це постійний та **динамічний** досвід і процес. Його можна вважати завершеним, якщо він включає в себе знання, вміння та установки щодо використання, створення та передачі інформації, щодо медіа та технологічного контенту.

http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/

Принципи ІГ, підсумок

1. Критично сприймати та аналізувати інформацію.
2. Інформація існує і має бути доступна для всіх, це сфера прав людини.
3. Прозорість та зрозумілість для всіх громадян.
4. Усі хочуть отримувати й розуміти інформацію та мати можливість спілкування з іншими.
5. Набуття інформаційної грамотності - динамічний процес і досвід.

Робота з електронними базами даних наукової інформації

Пошук в електронних базах:

- Ключові слова (Key Words)
- Логічні оператори (Search/Boolean Operators)
- Фільтри (Filters)

Ключові слова

Конкретизувати і деталізувати пошуковий запит, але не використовувати стоп-слова (службові слова, наприклад, прийменники).

Порядок слів має значення – пошукова система сприймає перше слово як найважливіше.

Логічні оператори

Наприклад:

AND

OR

NOT

Фільтри

Це способи обмежувати обсяг знайденого до кількості, яку можна опрацювати.

У кожній науковій базі запропоновано свій набір фільтрів.

Доволі поширені фільтри:

- за датами,
- за повнотекстовими документами (чи наприклад, з наявною у базі лише анотацією),
- за типом джерела (книга чи журнал).

Приклад наукової бази

Academic OneFile

Дякую за увагу!

:)